

Отже, застосування інтенсивних технологій у процесі підготовки фахівців туристичної галузі має цілий спектр методологічних переваг, пов'язаних насамперед з його розвивальним потенціалом. Ці переваги ґрунтуються на активному, емоційно забарвленому спілкуванні студентів одного з одним і з викладачем у межах організованого ігрового поля. Ефективність цього процесу, без сумніву, залежить насамперед від компетентності викладача, рівня його професійного розвитку у сфері застосування інтенсивних технологій.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у визначенні умов, шляхів і засобів професійного розвитку викладачів у цьому напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Панфилова А.П. Деловая коммуникация в профессиональной деятельности / А.П. Панфилова. – СПб. : Знание, ИВЭСЭП, 2004. – 495 с.
2. Панфилова А.П. Инновационные педагогические технологии: Активное обучение / А.П. Панфилова. – М. : Издательский дом “Академия”, 2009. – 192 с.
3. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. – М. : Издательский дом “Академия”, 1999. – 224 с.

REFERENCES

1. Panfilova A.P. Delovaja kommunikacija v professional'noj dejatel'nosti / A.P. Panfilova. – SPb. : Znanie, IVJeSJeP, 2004. – 495 p.
2. Panfilova A.P. Innovacionnye pedagogicheskie tehnologi: Aktivnoe obuchenie / A.P. Panfilova. – M. : Izdatel'skij dom “Akademija”, 2009. – 192 p.
3. Polat E.S. Novye pedagogicheskie i informacionnye tehnologii v sisteme obrazovanija / E.S. Polat, M.Ju. Buharkina, M.V. Moiseeva, A.E. Petrov. – M. : Izdatel'skij dom “Akademija”, 1999. – 224 p.

УДК 811.111:378.147

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ СИТУАТИВНОСТІ У ВИВЧЕННІ СТУДЕНТАМИ МОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ГРАМАТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ КАЗКИ

Одегова Н.М., к.пед.н., доцент

*Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, вул. Артема, 29,
м. Харків, Україна*

odezhka2005@yahoo.com

У статті досліджується питання забезпечення комунікативної спрямованості вправлення студентів у застосуванні засвоєних граматичних структур. Об'єктом детального вивчення є казка, яка розглядається як джерело мовленнєвих ситуацій. Автор указує на переваги казки як засобу реалізації принципу ситуативності під час формування граматичної компетентності, визначає умови ефективного використання казок як ілюстративного матеріалу і пропонує низку умовно-комунікативних, продуктивних вправ. Важлива роль відводиться парній та груповій формам роботи, що пояснюється характером комунікативних ситуацій, які, переважно, передбачають мовленнєву взаємодію між двома або декількома суб'єктами спілкування.

Ключові слова: граматична компетентність, принцип ситуативності, казка, умовно-комунікативна вправа, парна та групова форми роботи.

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПА СИТУАТИВНОСТИ В ИЗУЧЕНИИ СТУДЕНТАМИ ЯЗЫКОВЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ ГРАММАТИЧЕСКОГО МАТЕРИАЛА АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА ПУТЁМ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПОТЕНЦИАЛА СКАЗКИ

Одегова Н.Н.

*Харьковский национальный педагогический университет имени Г. С. Сковороды,
ул. Артёма, 29, г. Харьков, Украина*

odezhka2005@yahoo.com

В статье рассматривается проблема создания контекста для коммуникативно-обусловленного применения студентами усвоенных грамматических структур. Объектом детального изучения является сказка как источник речевых ситуаций. Автор указывает на преимущества сказки как средства реализации принципа ситуативности при формировании грамматической компетентности, определяет условия эффективного использования сказок как иллюстративного материала и предлагает ряд условно-коммуникативных, продуктивных упражнений. Важная роль отводится парной и групповой формам работы, что объясняется характером коммуникативных ситуаций, которые, в подавляющем большинстве, предусматривают речевое взаимодействие между двумя или несколькими субъектами общения.

Ключевые слова: грамматическая компетентность, принцип ситуативности, сказка, условно-коммуникативное упражнение, парная и групповая формы работы.

FAIRY TALES AS A MEANS OF APPLYING THE SITUATIONAL PRINCIPLE WHEN TEACHING ENGLISH GRAMMAR TO LANGUAGE STUDENTS

Odegova N.M.

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University, vul. Artema, 29, Kharkiv, Ukraine

odezhka2005@yahoo.com

The article explores the issue of providing meaningful context for practising grammar structures. The object of detailed study is the fairy tale, which is viewed as a source of communicative situations. The author points out the advantages of the fairy tale as a means of applying the situational principle when developing grammar competence. The key advantage is students' familiarity with most fairy stories which allows the teacher to exploit the corresponding situations in class without spending extra time on describing the circumstances, the relations between the participants and the communicative intentions. Furthermore, using fairy tales makes it possible to diversify grammar practice, contributes to developing future language teachers' sociocultural and professional competence, and helps to create a pleasant and warm atmosphere in class. As for the effectiveness of using fairy tales, the author draws attention to such decisive factors as the degree of students' acquaintance with the plot and the availability of the English-language variant of the tale. The potential of the fairy tale to serve as a source of communicative situations is demonstrated by providing sample tasks, which are pseudo-communicative and productive in nature. Since a communicative situation presupposes interaction between two or more people, special attention is paid to pair and group work. The sample tasks cover a range of grammar structures, which indicates the possibilities for exploiting fairy tales throughout the whole course of practical English grammar. Students are encouraged to approach fairy tales creatively and to expand upon the original story lines so that they can communicate effectively and practise the specified grammar items.

Key words: grammar competence, situational principle, fairy tale, pseudo-communicative task, pair and group work.

В умовах провідного в сучасній методиці викладання іноземних мов комунікативного підходу вирішального значення в навчанні граматики набуває принцип ситуативності, який означає, що «кожну граматичну структуру потрібно засвоювати в ситуаціях мовлення» [8, с. 23]. Суть цього принципу, поняття мовленнєвої ситуації, її функції в навчанні іншомовного мовлення, а також структура та типи ситуативних вправ докладно розглянуто в працях О. О. Леонтьєва, Ю. І. Пассова, С. Г. Рашковецької, В. Л. Скалкіна, Н. К. Складенко, Г. А. Турія [3; 5; 6; 7; 8; 10] та ін. З огляду на те, що в умовах аудиторного навчання використання реальних ситуацій обмежується навчально-виховною тематикою, завжди актуальним для викладачів є питання штучного створення, симулювання умовно-комунікативних ситуацій. Для вирішення цього питання використовуються різні засоби створення уявних ситуацій – вербальний опис, ілюстративне, предметне або дійове унаочнення [8, с. 23]. Великий потенціал у плані забезпечення ситуативності іншомовної мовленнєвої діяльності мають, на нашу думку, і казки, які становлять предмет обговорення в межах цієї публікації.

Можливості казки активно використовуються в процесі викладання іноземних мов, але здебільшого при роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку з метою розвитку їхньої компетентності в читанні, аудіюванні, говорінні, а також соціокультурної компетентності [9; 2; 4; 1]. У контексті ж навчання студентів вищих навчальних закладів казки, на перший погляд, втрачають свою актуальність, що пояснюється, передусім, віковими характеристиками студентів, адже в період пізньої юності – ранньої зрілості казки є вже давно пройденим етапом. Але, як показує досвід роботи у вищій школі, використання казок з навчальними цілями не викликає негативної реакції з боку тих, хто навчається, при цьому має певні переваги. Одна з переваг, яка цікавить нас із позицій формування в студентів граматичної компетентності, полягає в тому, що добре відома студентам казка є джерелом різноманітних мовленнєвих ситуацій, у яких студенти можуть спілкуватися від імені того чи іншого казкового персонажа. Відтворення таких ситуацій на занятті не потребує особливих зусиль або додаткових засобів зорової наочності. Достатньо лише згадати назву казки для того, щоб відтворити низку відповідних комунікативних ситуацій, які характеризуються наявністю чотирьох чинників, визначених В. Л. Скалкіним: 1) обставин дійсності, за яких відбувається комунікація; 2) стосунків між комунікантами; 3) мовленнєвого наміру; 4) реалізації самого акту спілкування, який створює нові стимули для мовлення [7, с. 5–6]. При цьому викладачу немає потреби окреслювати перші три чинники, адже вони є обумовленими сюжетом казки і добре відомі студентам. Зазначимо, що в цьому відношенні казки є більш придатним матеріалом, ніж інші літературні твори, оскільки ми не можемо бути впевнені, що всім студентам знайомі сюжет та деталі стосунків між персонажами того чи іншого роману або п'єси, навіть якщо вони належать до класичної літератури. Щодо казок, то найпопулярніші з них знайомі кожному, а їх прості сюжети зберігаються в пам'яті незалежно від віку людини.

Серед інших переваг використання казок при роботі зі студентами зазначимо можливість урізноманітнення заняття з практичної граматики, яке нерідко набуває монотонності за рахунок виконання численних тренувальних вправ, та сприяння формуванню професійної компетентності майбутніх учителів, для яких знання англійських еквівалентів назв популярних казок та імен персонажів є професійно необхідним, адже казки - це невід'ємний компонент навчання іноземної мови на рівні початкової школи. Слід відзначити і позитивний емоційний вплив добре відомих із дитинства казок, результатом якого є підвищення мотивації тих, хто навчається.

З огляду на вищесказане, мета цієї статті полягає у вивченні можливостей використання казки для забезпечення реалізації принципу ситуативності на заняттях із практичної граматики англійської мови, а також у розробці відповідних завдань.

Зазначимо, що в контексті формування граматичних навичок казка нас цікавить не як літературний жанр із властивими йому змістовими, структурними та лінгвостилістичними характеристиками, а виключно, як джерело добре відомих студентам комунікативних ситуацій. Ефективність такого використання казок визначається передусім загальновідомістю та популярністю конкретного твору, що гарантує обізнаність усіх студентів із відповідним сюжетом і можливість відтворення одразу низки ситуацій. Так, згадування таких назв казкових творів, як “The Three Little Pigs”, “Little Red Riding Hood”, “The Snow Queen”, “Winnie-the-Pooh” тощо, миттю викликає в свідомості численні улюблені та незабутні епізоди. Слід брати до уваги також мовний аспект, а саме - наявність англомовного варіанту тієї чи іншої казки, якщо мова оригіналу не є англійською. Для прикладу назвемо такі перекладені на англійську мову казки, як “Little Red Riding Hood”, “Cinderella”, “Rapunzel”, “Snow White”, “The Snow Queen”, “The Little Mermaid”, “The Ugly Duckling”, що мають французьке, німецьке або датське походження. Щодо суто англійських казок, то це, насамперед, “Winnie-the-Pooh” та “Alice in Wonderland”. Існування англійського тексту значно полегшує роботу з казкою, адже студенти не відволікаються на переклад назви твору та імен персонажів, а використовують наявні англомовні еквіваленти. Зауважимо, що

вибір казкового ілюстративного матеріалу може здійснюватися й самими студентами, що сприяє підвищенню їхньої вмотивованості та ініціативності.

Що стосується матеріалу, який можна відпрацювати на основі казкових сюжетів, то відбір граматичних явищ та структур здійснюється викладачем відповідно до програмних вимог. Така відносна свобода у виборі граматичного матеріалу пояснюється тим, що ми не спираємося на конкретний текст, який може обумовлювати вживання тієї чи іншої граматичної форми. У нашому випадку казка розглядається як джерело ситуацій, які допускають використання різноманітних структур.

Реалізація принципу ситуативності зумовлює типи вправ, які ми плануємо розробити. Наявність ситуації, яка передбачає виконання певної мовленнєвої дії учасниками навчального процесу, вносить елемент комунікативності. Однак, ураховуючи орієнтованість завдань на відпрацювання конкретних граматичних форм, що надає мовленнєвій діяльності студентів тренувального характеру, тип вправ за відповідним критерієм визначаємо як *умовно-комунікативний*. Щодо спрямованості на прийом або видачу інформації, то превалювати будуть *продуктивні* вправи, у межах яких студенти мають самостійно створювати висловлювання залежно від ситуативних умов.

Керуючись актуальним дидактичним принципом оптимального поєднання індивідуальних і колективних форм роботи, ми вважаємо за доцільне пропонувати студентам як *індивідуальні, так і парні/групові завдання* для формування граматичних навичок. Як правило, парні та групові вправи поступаються фронтальним і індивідуальним за частотою використання на заняттях із практичної граматики, що пояснюється, з одного боку, бажанням викладача контролювати правильність уживання тих чи інших граматичних структур кожним студентом, а з іншого, необхідністю розробки відповідних завдань, які передбачають роботу в парі чи групі, адже переважна більшість вправ у підручниках із граматики розрахована на виконання у фронтальному або індивідуальному режимі. У цьому відношенні реалізація принципу ситуативності, у тому числі й засобами казки, набуває особливого значення, адже ситуація створює сприятливі умови для здійснення комунікації між двома або декількома студентами і, таким чином, робить можливим організацію парної та групової роботи.

Пропонуємо низку завдань, які мають за основу казкові сюжети і є спрямованими на забезпечення ситуативності в навчанні граматики.

Приклад 1

Мета: сформувати навички вживання часової форми Present Simple для описання перебігу подій.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, індивідуальна.

Вид вправи: розповідь про події.

Task: Choose one of the following characters: *Cinderella, Little Red Riding Hood* or *Piglet*. Imagine that you are this particular character and you find yourself in a predicament: *Cinderella loses her glass shoe, Little Red Riding Hood can't find her granny* and *Piglet has nothing to give Eeyore for the latter's birthday except the popped balloon*. Talk to one of the other characters in your fairy tale (e.g. *Cinderella's Fairy Godmother, the Hunter, Winnie-the-Pooh*) and describe what happened to you. Use the Present Simple to make your narration sound more dynamic and dramatic. You can start like this: *Here I am at the ball surrounded by beautifully dressed people when I hear the clock strike one, two ... / Here I am at Granny's place but she is not in the house. Instead, I can see a stranger in Granny's bed dressed in her clothes. ... / Here I am on my way to Eeyore's place. I'm so excited because I know that the donkey will love my present. ...*

Приклад 2

Мета: сформувати навички побудови питальних речень різних типів.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, парна.

Вид вправи: об'єднання зразків мовлення в діалогічну єдність.

Task: Work with your desk mate. Choose one of the following pairs of fairy-tale characters: *Rapunzel – the Prince*, *Winnie-the-Pooh – Piglet*, *the Snow Queen – Kai*, *Belle – the Beast*, *Little Red Riding Hood – the Wolf*. Act out a dialogue based on the events of the corresponding fairy tale. You can make up a new conversation or give your own variant of a dialogue that is part of the tale. Each of you is to ask at least four questions (one of each type): general, e.g. *Do you mind me climbing up to you?*

special, e.g. *Why did the witch lock you up there?*

alternative, e.g. *Does the witch come once or twice a day?*

disjunctive, e.g. *You want to escape, don't you?*

Приклад 3

Мета: сформувати навички вживання структур непрямої мови.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, індивідуальна.

Вид вправи: об'єднання зразків мовлення в понадфразову єдність.

Task: Choose one of the fairy-tale situations given below:

Little Red Riding Hood is telling her Granny about her unexpected encounter with the Wolf;

Cinderella is explaining to the Prince her Fairy Godmother's role in their happiness;

Kai is telling Gerda about his stay in the Snow Queen's palace.

Talk on behalf of *Little Red Riding Hood*, *Cinderella* or *Kai*, using reported speech to report the words of *the Wolf*, *Cinderella's Godmother* and *the Snow Queen*, e.g. *LRRH: When I ran into the Wolf on my way here, he struck me as being extremely polite and obliging. He greeted me courteously, asked me what my name was and offered to carry my basket. He also suggested I pick some flowers for you. ...*

Приклад 4

Мета: сформувати навички вживання ступенів порівняння прикметників і прислівників.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, групова.

Вид вправи: бесіда між учнями.

Task: Work in groups of three. Call to mind the ending of “The Three Little Pigs” (the version where all the pigs survived). Act out the final conversation between the pigs using the comparative and superlative forms of adjectives and adverbs to discuss the differences in the pigs' characters, behaviour, housing, etc, e.g. *1st pig: At last we've got rid of that nasty wolf. 2nd pig: Good riddance to him! 3rd pig: I can imagine how terrified you were of being eaten. 1st pig: I was really scared. 2nd pig: I was even more scared than you because I knew he had already blown down your house. 3rd pig: I believe it will be fair to say I was the least scared of us all since I knew I had built a solid house. 1st pig: You are right: You have been working hardest and your house will last longest, etc.* Try to draw as many comparisons as possible.

Приклад 5

Мета: сформувати навички вживання порівняльних конструкцій.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, парна.

Вид вправи: об'єднання зразків мовлення в діалогічну єдність.

Task: Work with your desk mate. Act out the conversation that took place between Little Red Riding Hood and the Wolf in the Granny's house. You are to expand upon the original dialogue by

using various comparative constructions. You may let your imagination run wild, e.g. *LRRH: Granny, you seem to have as much hair on your hands as on your head. Your nose is twice as big as it was. You are by far the scariest granny I've ever seen. Have you noticed that your nails are growing longer and longer? They look like real claws. The more we speak, the more it seems to me that you are not really my granny, etc.* The student who has the part of the Wolf is to respond to LRRH's comments or questions. He/she may make their own comparisons, e.g. *You have become even more curious. Today you've brought half as much food as the last time you visited me.*

Приклад 6

Мета: сформувати навички вживання модальних дієслів як засобу висловлювання власного ставлення до подій у минулому.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, індивідуальна.

Вид вправи: об'єднання зразків мовлення в понадфразову єдність.

Task: Think of your favourite fairy-tale character and on his/her behalf express your attitude towards the events in the tale (what you had to do, could/may/might/should(n't)/needn't have done, etc.) in an imagined conversation with your readers. Let your group mates guess the name of your character.

Example: *I shouldn't have entered the little cottage I saw in the forest. I ought to have respected the owners' privacy. I could have waited for the owners' return. I might have been attacked while inside the house. I must have made the owners really angry by eating their food and breaking their furniture, etc. (Goldilocks)*

Приклад 7

Мета: сформувати навички вживання безособових форм дієслова.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, індивідуальна.

Вид вправи: об'єднання зразків мовлення в понадфразову єдність.

Task: Try to recall the events of the fairy tale "Alice in Wonderland". Imagine yourself in Alice's shoes and think of what you would tell your elder sister about the bizarre things you witnessed on the day you saw a rabbit with a pocket watch. Use predicative constructions with the infinitive and the participle after verbs of sense perception, e.g. *When we were sitting on the riverbank, I saw a white rabbit run past. I noticed him wearing men's clothes and heard him talking to himself. In the hall where I landed after my fall I found all the doors locked. The moment I had drunk the contents of the bottle with the words "DRINK ME" written on it, I felt my body start to shrink. ...*

Приклад 8

Мета: сформувати навички вживання умовного способу.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, індивідуальна.

Вид вправи: об'єднання зразків мовлення в понадфразову єдність.

Task: Try to recall a negative fairy-tale character or pick one from the following: *the Wolf (from "Little Red Riding Hood" or "The Three Little Pigs"), the Snow Queen, Cinderella's wicked stepmother, the Witch (from Rapunzel).* Speak on behalf of the chosen character and express your remorse over the evil deeds you did in the tale. Think of the way the events would have unfolded if you hadn't behaved so wickedly. Use *wishes* and *type 3 conditionals*, e.g. *The Wolf (from "Little Red Riding Hood") – I wish I hadn't eaten the grandmother. If I had behaved more decently and just asked Little Red Riding Hood for some food, she would have given me some of her pies. We would have become good friends and would have often visited her grandma. The latter would have fed me well, too. If only I had resisted the temptation on that fateful day!*

Приклад 9

Мета: сформувати навички вживання інверсії для надання більшої виразності висловлюванню.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, групова.

Вид вправи: складання речень.

Task: Work in a group (3 or 4 students). Choose one of the fairy tales given below and distribute the main roles within your group. On behalf of your characters say something to each other using inversion to make your words more emphatic, e.g. *On no account should you stay at the ball after the clock strikes twelve (Fairy Godmother). Only after all the other girls in the kingdom had tried on the glass shoe did I get the chance to prove that it was mine (Cinderella). No sooner had that wretched girl put on the shoe than there took place a miraculous transformation and she turned into a princess (Cinderella's stepmother). Never again will I let you go (the Prince).*

Suggested fairy tales: “Cinderella”, “Little Red Riding Hood”, “The Three Little Pigs”, “The Snow Queen”, “Alice in Wonderland”.

Приклад 10

Мета: сформувати навички вживання підрядних речень різних типів.

Тип вправи: умовно-комунікативна, продуктивна, групова.

Вид вправи: бесіда між учнями.

Task: Work in a group of 3 or 4 students. Think of a fairy tale and act out a scene containing a conversation between three or four characters depending on the number of people in your group. Try to avoid using names to make it more challenging for the other groups to guess the tale. Use complex sentences with different types of clauses (subject, object, predicative, attributive, adverbial clauses of time, condition, cause, purpose, concession, result, comparison, etc.).

Як бачимо, запропоновані вище завдання охоплюють різноманітний граматичний матеріал, що свідчить про можливість використання казкових сюжетів для забезпечення ситуативності на заняттях із практичної граматики протягом усього курсу. Зазначимо, що та чи інша казкова ситуація може слугувати, так би мовити, відправною точкою для здійснення комунікації від імені персонажів та відпрацювання граматичних структур. За бажанням студенти можуть розвивати ситуації, виходячи за межі сюжету.

Підсумовуючи все вищесказане, зробимо висновок про те, що казки мають явний потенціал у плані реалізації принципу ситуативності в навчанні граматики, що уможливорює організацію комунікативно спрямованого засвоєння тих чи інших граматичних структур, адже комунікація відбувається лише за певних обставин, у конкретних ситуаціях. Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі ми вбачаємо в розробці серії завдань на основі казкових сюжетів з урахуванням специфіки формування граматичних навичок писемного мовлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галушка Г. М. Формуємо соціокультурну компетенцію з допомогою казок / Г. М. Галушка. – Харків : Основа, 2008. – 95 с. – (Б-ка журн. “Англійська мова та література” ; Вип. 10 (70)).
2. Иванова Н. В. Методика драматизации сказки как средство развития коммуникативности младших школьников при обучении иностранному языку : дис. ... кандидата пед наук : 13.00.02 / Иванова Наталья Викторовна. – М. , 2007. – 163 с.
3. Леонтьев А. А. Язык, речь, речевая деятельность / А. А. Леонтьев. – М. : Просвещение, 1969. – 214 с.

4. Малкина Н. А. Методика использования сказки в обучении дошкольников устной речи на английском языке : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Малкина Наталия Александровна. – Санкт-Петербург, 1996. – 246 с.
5. Пассов Е. И. Коммуникативные упражнения (на материале немецкого языка) : пособие для преподавателей / Е. И. Пассов. – М. : Просвещение, 1967. – 100 с.
6. Пассов Е. И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Е. И. Пассов. – М. : «Русский язык», 1989. – 278 с.
7. Скалкин В. Л. Коммуникативные упражнения на английском языке / В. Л. Скалкин. – М. : Просвещение, 1983. – 128 с.
8. Скляренко Н. К. Навчання граматичних структур англійської мови в школі : посібник для вчителів / Н. К. Скляренко. – К. : Радянська школа, 1982. – 104 с.
9. Снегова С. В. Использование английской сказки в обучении английскому языку на начальной ступени обучения : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Снегова Светлана Васильевна. – М., 1994. – 144 с.
10. Турий Г. А. Работа с ситуативными упражнениями на немецком языке : пособие для учителей средней школы / Г. А. Турий, С. Г. Рашковецкая. – М. : Просвещение, 1979. – 96 с.

REFERENCES

1. Galushka G. M. Formujemo sociokul'turnu kompetenciju z dopomogoj kazok / G. M. Galushka. – Harkiv : Osnova, 2008. – 95 p. – (B-ka zhurn. “Anglijs'ka mova ta literatura”; Vyr. 10 (70)).
2. Ivanova N. V. Metodika dramatizacii skazki kak sredstvo razvitija kommunikativnosti mladshih shkol'nikov pri obuchenii inostrannomu jazyku : dis. ... kandidata ped. nauk : 13.00.02 / Ivanova Natal'ja Viktorovna. – M., 2007. – 163 p.
3. Leont'jev A. A. Jazyk, rech', rechevaja dejatel'nost' / A. A. Leont'jev. – M. : Prosveshhenije, 1969. – 214 p.
4. Malkina N. A. Metodika ispol'zovaniya skazki v obuchenii doshkol'nikov ustnoj rechi na anglijskom jazyke : dis. ... kandidata ped. nauk : 13.00.02 / Malkina Natalija Aleksandrovna. – Sankt-Peterburg, 1996. – 246 p.
5. Passov Je. I. Kommunikativnyje uprazhnenija (na materiale nemeckogo jazyka) : posobije dlja prepodavatelej / Je. I. Passov. – M. : Prosveshhenije, 1967. – 100 p.
6. Passov Je. I. Osnovy kommunikativnoj metodiki obuchenija inojazychnomu obshheniju / Je. I. Passov. – M. : «Russkij jazyk», 1989. – 278 p.
7. Skalkin V. L. Kommunikativnyje uprazhnenija na anglijskom jazyke / V. L. Skalkin. – M. : Prosveshhenije, 1983. – 128 p.
8. Skljarenko N. K. Navchannja gramatychnyh struktur anglijs'koi' movy v shkoli : posibnyk dlja vchyteliv / N. K. Skljarenko. – K. : Radjans'ka shkola, 1982. – 104 p.
9. Snegova S. V. Ispol'zovaniye anglijskoj skazki v obuchenii anglijskomu jazyku na nachal'noj stupeni obuchenija : dis. ... kandidata ped. nauk : 13.00.02 / Snegova Svetlana Vasil'jevna. – M., 1994. – 144 p.
10. Turij G. A. Rabota s situativnymi uprazhnenijami na nemeckom jazyke : posobije dlja uchitelej srednej shkoly / G. A. Turij, S. G. Rashkoveckaja. – M. : Prosveshhenije, 1979. – 96 p.